

Силабус
навчальної дисципліни
«ОСНОВИ ФІЗИОТЕРАПІЇ ТА МАСАЖУ»

2023-2024 навчальний рік

Освітня програма **«Фізична терапія, ерготерапія у травматології та ортопедії»**

Спеціальність **227 Фізична терапія, ерготерапія**

Галузь знань **22 Охорона здоров'я**

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

Викладач (і)	Світлана ЛОСЕВСЬКА
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/ffv/structure-ffv/kaf-osnov-zdorovya/composition-kaf-osnov-zdorovya/pshenichna/
Контактний тел.	0661100740
Е-mail викладача:	ai_efimova@ukr.net
Графік консультацій	Понеділок, п'ятниця – 13 ⁰⁰

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Форма навчання	Кількість кредитів/годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
денна	5/150	40	40	70	залік

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Мета та предмет курсу: » є сформувати у здобувачів вищої освіти систематизовані фахові знання, практичні навички щодо застосування фізичних чинників та масажу з метою лікування, реабілітації та профілактики на різних етапах фізичної терапії пацієнтів різних вікових категорій для відновлення їх функціонального стану. Сучасний спектр видів фізіотерапії, новітні зразки фізіотерапевтичної апаратури потребують підготовленого для роботи персоналу, здатного забезпечити процес лікування та реабілітації. А також вивчення теоретичних та практичних особливостей проведення масажу. Оволодіти технікою виконання загальноприйнятих основних і допоміжних прийомів масажу.

Компетентності та програмні результати навчання:

Інтегральна: здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук.

Перелік загальних компетентностей та відповідних їм шифрів:

ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 09. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Перелік спеціальних (фахових) компетентностей та відповідних їм шифрів:

СК03 Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.

СК05 Здатність провадити безпечно для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, ерготерапії у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини.

СК07 Здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та пояснювати зміст і необхідність виконання програми фізичної терапії та ерготерапії.

СК08 Здатність ефективно реалізовувати програму фізичної терапії та/або ерготерапії.

СК14 Здатність знаходити шляхи постійного покращення якості послуг фізичної терапії та ерготерапії.

Та демонструвати такі програмні результати навчання (ПР):

ПР01 Демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та проведення роз'яснювальної роботи серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.

ПР03 Використовувати сучасну комп'ютерну техніку; знаходити інформацію з різних джерел; аналізувати вітчизняні та зарубіжні джерела інформації, необхідної для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.

ПР04 Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.

ПР06 Застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію.

ПР07 Трактувати інформацію про наявні у пацієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та

здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП).

ПР08 Діяти згідно з нормативно-правовими вимогами та нормами професійної етики.

ПР09 Реалізувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії.

ПР11 Здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності.

ПР12 Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.

ПР14 Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування.

ПР15 Вербально і не вербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, у мультидисциплінарній команді.

ПР16 Проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.

ПР17 Оцінювати результати виконання програм фізичної терапії та ерготерапії, використовуючи відповідний інструментарій, та за потреби, модифікувати поточну діяльність.

Зміст курсу:

Тема 1. Розвиток, становлення, мета й завдання фізіотерапії та масажу у реабілітаційних програмах.

Поняття «реабілітація», її визначення, складові частини та об'єкт вивчення. Роль фізіотерапії та масажу в системі підготовки висококваліфікованих тренерів, педагогів, реабілітологів і спортсменів. Цілі і завдання фізіотерапії та масажу. Історичні аспекти розвитку та становлення фізіотерапії та масажу. Роль фізіотерапії та масажу.

Тема 2. Організаційні основи системи фізіотерапії та масажу.

Складові й структура реабілітаційного процесу. Основи фізіотерапії та масажу (біологічні, психічні, морально-етичні, науково-медичні, соціально-економічні). Реабілітаційні заходи (медичні, психологічні, фізичні, педагогічні, соціальні, трудові, технічні, правові). Реабілітаційні установи, що реалізують програми реабілітації.

Тема 3. Фізіотерапія та масаж.

Основні поняття фізіотерапії та масажу, механізми лікувальної дії фізіотерапії та масажу. Лікувальний масаж. Прийоми лікувального масажу.

Тема 4. Фізіотерапія, механотерапія, працетерапія

Фізіотерапія. Класифікація лікувальних фізичних чинників. Природні чинники оздоровлення. Кліматотерапія. Преформовані фізичні лікувальні

чинники. Водолікувальні чинники (гідротерапія, бальнеотерапія). Теплолікувальні чинники (пелоїди, глина, пісок, парафін, озокерит). Механотерапія. Працетерапія. Дієтотерапія.

Тема 5. Періоди проведення фізичної терапії та масажу в травматології, хірургії та неврології

Періоди застосування фізіотерапевтичних процедур та масажу в програмах фізичної реабілітації в травматологічних хворих. Періоди застосування фізіотерапевтичних процедур та масажу в програмах проведення фізичної реабілітації в хірургічних хворих. Періоди проведення фізіотерапевтичних процедур та масажу в програмах фізичної реабілітації в неврологічних хворих.

Тема 6. Функціональна діагностика у фізичній реабілітації

Функціональна оцінка рухової активності людини. Оцінка стану серцево-судинної і дихальної системи. Функціональні проби. Оцінка стану нервової системи. Координаційні проби. Субмаксимальні тести для оцінки фізичної працездатності.

Тема 7. Фізична реабілітація при захворюваннях серця і судин

Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізіотерапії та масажу при захворюваннях серцево-судинної системи. Показання та протипоказання до призначення засобів фізіотерапії та масажу в кардіології. Програми фізичної реабілітації хворих на інфаркт міокарда.

Тема 8. Фізична реабілітація при захворюваннях органів дихання

Загальна характеристика захворювань дихальної системи. Клінікофізіологічне обґрунтування застосування засобів фізіотерапії та масажу при захворюваннях органів дихальної системи. Фізична реабілітація при пневмонії. Фізична реабілітація при бронхіальній астмі.

Тема 9. Фізична реабілітація при захворюваннях шлунка

Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізіотерапії та масажу при захворюваннях органів травлення. Показання та протипоказання до призначення фізіотерапії та масажу. Диференційований вибір засобів фізіотерапії та масажу залежно від порушень моторної та секреторної функцій травлення. Фізична реабілітація при гастритах. Фізична реабілітація при виразковій хворобі.

Тема 10. Фізична реабілітація при захворюваннях кишечника

Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізіотерапії та масажу при ентероколітах. Фізична реабілітація при спланхптозі.

Методи навчання:

Словесні: проблемний виклад лекції, бесіда, дискусія, мозковий штурм тощо.

Наочні: спостереження, показ і обговорення навчальної презентації тощо.

Практичні: вправи, практичні роботи, розв'язування професійно-зорієнтованих ситуацій тощо.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття. Відвідування занять є обов'язковим. Спілкування між викладачем і здобувачами вищої освіти відбувається в аудиторії, у системі електронного забезпечення навчання MOODLE, а також в рамках контролю самостійної роботи.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

Система електронного забезпечення навчання – MOODLE, в якій розміщуються навчальні матеріали дисципліни.

Система оцінювання та вимоги: накопичувальна бально-рейтингова. Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт проводиться за поточним та підсумковим контролюми.

Поточний контроль включає бали за роботу на лекціях, практичних та індивідуальних заняттях, а також оцінювання всіх видів самостійної роботи, запланованих у робочій програмі навчальної дисципліни.

Підсумковий семестровий контроль є обов'язковою формою контролю, що дозволяє визначити ступінь досягнення здобувачами вищої освіти запланованих робочою програмою навчальної дисципліни результатів навчання.

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел:

1. Владимиров О. А., Чухраєва О. М., Гавловський О. Д. та ін. Використання лікувальних фізичних чинників у медичній реабілітації хворих на

цукровий діабет 2 типу //Збірник наукових праць співробітників НМАПО ім. П. Л. Шупика. – Книга 2. – Київ, 2012. – С.409 - 421.

2. Загальна фізіотерапія і курортологія / Є.М. Панасюк, Я.М. Федорів, В.М. Модилевський. - Львів: Світ, 2004. - 136 с.

3. Курорти та санаторії України: науково-практичний довідник/ За ред. проф., д. мед. н. К.Д. Бабова, проф., д. мед.н. В. В. Єжова, проф., д.мед. н. О. М. Торохтіна. – Київ: Видавничий дім «Фодігрант», 2009. – 432 с.

4. Лайко А.А., Самосюк І.З., Ткаліна А.В. та ін. Фізіотерапія в дитячій оториноларингології. – К.: Логос, 2012. – 500 с.

5. Лисенюк В.П., Самосюк І.З., Самосюк Н.І., Ткаліна А.В. Реабілітаційна медицина: основні поняття та дефініції // Междунар. неврологический журнал. – 2012. – №8 (54). – С. 29 – 33.

6. Марченко О. К. Основи фізичної реабілітації: [Підручник для студентів вузів]./О. К. Марченко. – Київ: Олімпійська література, 2012 – 528 с.

7. Медицинская реабилитация постинсультных больных /Под ред. проф. Самсюка И.З. проф. Козьякина В.И, проф. Лободы М.В. - К., «Здоров'я», 2010.- 423 с.

8. Метод Козьякіна - система інтенсивної нейрофізіологічної реабілітації. Посібник реабілітолога. / За редакцією проф. Козьякіна В.І. – Львів: В-во "Дизайн-студія "Папуга", 2011.- 240с.

9. Навчально-методичний посібник / Самосюк І. З., Парамончик В. М., Губенко В. П., Зачатко Т. М. та ін. – К.: Куприянова О. О., 2004. – 316 с.

10. Общая физиотерапия: Учебник / В.С. Улащик, И.В. Лукомский. - 3-е изд., стереотип. - Мн.: Книжный Дом, 2008. – 512 с.

11. Бирюков А.А. Лечебный массаж: [учеб. для студентов высших учеб. заведений] / А.А. Бирюков. – М. : Академия, 2004. – 368 с.

12. Бирюков А.А. Спортивный массаж: [учеб. для студ. высш. учеб. заведений] / А.А. Бирюков. – М. : Академия, 2006. – 576 с.

13. Вакуленко Л.О. Атлас масажиста / Л.О.Вакуленко. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2005. – 306 с.

14. Вербов А.Ф. Основы лечебного массажа. Серия. «Медицина для Вас». / А.Ф.Вербов. – С.Петербург: ООО Изд-во: Полигон; Ростов-на-Дону: Изд-во: «Феникс», 2002. – 320 с.

15. Руденко Р. Спортивний масаж : посіб. / Руденко Р. – Львів, 1996. – 105 с.

16. Руденко Р. Спортивний масаж / Р. Руденко. – Львів : Ліга-Прес, 2000. – 100 с. – 966-7483-29-0.

17. Руденко Р. Спортивний масаж : навч. посіб. / Романна Руденко. – Вид. 3-тє, допов. – Львів : Ліга Прес, 2008. – 160 с. – 978-966-397-088-0.

18. Руденко Р. Масаж : навч. посіб. / Романна Руденко. – Львів : ЛДУФК, 2011. – 255 с. – 978-966-2328-20-2.

19. Руденко Р. Масаж : навч. посіб. / Романна Руденко. – Львів : ЛДУФК, 2013. – 304 с. – 978-966-2328-51-6.

20. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізкультура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – Київ : Медицина, 2006. – 286 с. – 966-8144-22-8.

Додаткова література:

1. Вовканич А. С. Вступ до фізичної реабілітації : навч. посіб. / А. С. Вовканич. – Львів : ЛДУФК, 2013. – 184 с.

2. Вовканич А. Лікувальна фізична культура при захворюваннях дихальної системи / А. Вовканич, О. Романчак // Молода спортивна наука України : зб. наук. праць з галузі фізичної культури та спорту. – Львів, 2006. – Вип. 10, т. 4, кн. 2. – С. 31–35.

3. Крук Б. Р. Методи обстеження осіб з хребетно-спинномозковою травмою в післяопераційний період / Крук Б. Р. // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – Київ, 2003. – С. 301–302.

4. Крук Б. Р. Реабілітаційна картка обстеження осіб з ураженням хребта та спинного мозку : додаток до лекцій / Крук Б. Р. - Львів, 2019. - 15 с.

5. Коритко З. І. Фізіологічна характеристика станів організму / Коритко З. І. - Львів, 2019. – 19 с.

6. Коритко З. І. Фізіологія кровоносних судин / склав Коритко З. І. – Львів, 2019. – 13 с.

7. Лікувальний масаж : анот. бібліогр. покажч. / уклад. Ірина Свістельник. – Львів : [б. в.], 2015. – 14 с.

8. Лікувальна фізична культура при захворюваннях органів дихання : анот. бібліогр. покажч. / уклад. Ірина Свістельник. – Львів : [б. в.], 2015. – 27 с.

9. Лікувальна фізична культура при захворюваннях органів травлення : анот. бібліогр. покажч. / уклад. Ірина Свістельник. – Львів : [б. в.], 2015. – 15 с.

10. Лікувальна фізична культура при захворюваннях серцево-судинної системи : анот. бібліогр. покажч. / уклад. Ірина Свістельник. – Львів : [б. в.], 2015. – 27 с.
11. Мазепа М. Сучасна парадигма ерготерапії / Марія Мазепа // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. – 2017. – Вип. 25/26. – С. 174–180.
12. Мазепа М. А. Ерготерапія – нова спеціальність в Україні : лекція / Мазепа М. А. – Львів, 2019. – 11 с.
13. Мазепа М. А. Ерготерапія : курс лекцій / Мазепа М. А., Гавалко І. В. – Львів, 2019. – 90 с.
14. Мазепа М. А. Обстеження хворого з патологією дихальної системи : лекція / Мазепа М. А. – Львів, 2018. – 19 с.
15. Мазепа М. А. Основні клінічні синдроми при захворюваннях органів дихання : лекція / Мазепа М. А. – Львів, 2019. – 6 с.
16. Мазепа М. А. Основні синдроми при хворобах серцево-судинної системи : лекція / Мазепа М. А. – Львів, 2019. – 8 с.
17. Мазепа М. А. Основні скарги хворих із захворюваннями органів дихання. Огляд та пальпація грудної клітки : метод. вказівка для студ. / Мазепа М. А. – Львів, 2018. – 4 с.
18. Мазепа М. А. Симптоми при захворюваннях шлунково-кишкового тракту : лекція / Мазепа М. А. – Львів, 2019. – 4 с.
19. Маліков М. В. Функціональна діагностика у фізичному вихованні і спорті : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. В. Маліков, А. В. Свасьєв, Н. В. Богдановська. – Запоріжжя : ЗДУ, 2006. – 227 с.
20. Марченко О. К. Фізична реабілітація хворих із травмами й захворюваннями нервової системи : навч. посіб. / О. К. Марченко. – Київ : Олімпійська література, 2006. – 196 с.
21. Медико - біологічні основи фізичної терапії, ерготерапії (" Нормальна анатомія " та "Нормальна фізіологія") : навч. посіб. / Мирослава Гриньків, Тетяна Куцериб, Станіслав Крась, Софія Маєвська, Федір Музика. - Львів : ЛДУФК, 2019,- 146 с.
22. Осіпов В.М. Основи фізичної реабілітації: навчальний посібник (для студентів напряму підготовки 6.010203 «Здоров'я людини»). – Бердянськ: БДПУ, 2013. – 225 с

23. Основи діагностичних досліджень у фізичній реабілітації: навч. посіб. /Т.Бойчук, М.Голубєва, О.Левандовський, Л.Войчишин. – Л.: ЗУКЦ, 2010. – 240 с.

24. Паєнок О. Загальний огляд нервової системи / Олександр Паєнок. – Львів, 2017. – 5 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://bdpu.org>
2. <http://library.bdpu.org>
- 3/ <http://edu.bdpu.org/>